

Аналіз якостей та рис характеру притаманних лідерів

Останкова О. І.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. В статті аналізуються риси характеру, якості особистості притаманні лідеру. Бути лідером – значить мати терпінням, додати дисципліни, бути проактивним, брати на себе відповідальність, слухати і приймати критику, не боятися нового, думати про інших, будучи цілеспрямованою, не забувати допомагати й іншим щодня знаходити рішення проблем, виконувати всі свої обіцянки, показувати приклад у всьому, бути по-справжньому зацікавленим в своїх послідовників.

Ключові слова: лідер; якості; риси характеру; якості особистості; стосунки лідера.

Вступ. Не кожній людині дано бути лідером в самому кращому сенсі цього слова. Багато хто впевнені, що бути попереду всіх – це дуже престижно, але насправді погано усвідомлюють, яким же повинен бути справжній лідер, якими якостями він повинен володіти, щоб люди прагнули за ним йти і хотіли б на нього рівнятися.

З роками, у міру еволюції людей, змінювався і тип суспільства, в якому ми живемо. Спочатку людина була самотньою істотою. Потім з'явилося життя невеликими групами, перша ознака чогось на зразок спільноти. У міру того як громади зростали, виникла потреба в тому, щоб хтось був відповідальним, підтримував мир, ухвалював рішення та забезпечував задоволення потреб кожного. І таким чином виникло те, що ми зараз називаємо «лідером».

Існує багато досліджень про те, що якості лідера не завжди мають бути вродженими. Людина може навчитися розвинути лідерські якості через спостереження та експерименти. Тож дійсно людина народжується з лідерськими задатками, а розвинути такі вміння та навички може будь-яка людина, але це питання, яке залишається відкритим для обговорення (<https://ahaslides.com>).

Мета дослідження: проаналізувати риси характеру, якості особистості притаманні лідеру.

Матеріал і методи дослідження: У дослідженні використовувався аналіз науково-методичної літератури.

Результати дослідження та їх обговорення. Потрібно розуміти, що лідерами не стають відразу. Навіть народжені з лідерськими задатками повинні працювати над собою, щоб підвищити свої шанси досягти високих результатів в якості людини, яка веде за собою команду. Професіонали в громадських організаціях працюють у складних обставинах, часто у атмосфері викликів.

Світ щодня змінюється, приходять нові питання і проблеми, які потребують рішення.

Робота в цьому секторі вимагає бути динамічними особистостями, володіти лідерськими якостями та працездатністю. Набуті якості можуть перетворити на ефективного керівника. Лідером може стати той, чий інтереси набагато ширші, ніж просто свої власні, тому що він мислить надзвичайно широко – і його цікавить особистісний ріст, розвиток і самореалізація інших людей.

Можна перелічити багато рис характеру, які, безсумнівно, є важливими якостями лідера, але звернемо увагу на ті, які необхідно розвивати в собі в першу чергу, адже справжнього лідера відрізняють від інших основні психологічні та особистісні якості, які і роблять його такими – це незаперечний факт. І без деяких індивідуальних якостей справжнім лідером, за яким добровільно потягнуться люди, стати складно.

Існує певний перелік якостей особистості лідера, які варто відзначити і які роблять його таким. Тож основні якості лідера можна загалом поділити на деякі конкретні особистісні якості. Сюди входять:

1. Впевненість або самовпевненість у собі, а значить – володіння собою. Лідер завжди впевнений у собі та у своїх вчинках, він знає, що чинить правильно. Віра в себе – одна з найважливіших лідерських якостей, без якої стати лідером буде непросто. Він повинен чітко і ясно уявляти, до чого він іде і навіщо, тобто уміти ставити перед собою правильні цілі. Справжнього сучасного лідера практично неможливо переконати і збити з наміченого шляху: він рухатиметься до своєї мети, незважаючи ні на що. Це віра лідера в себе та свою команду, щоб разом досягти своїх цілей (<https://ahaslides.com/uk>). Тому вирішальною частиною ефективного лідерства є впевненість, але важливо не здаватися впевненим, а бути таким. Оскільки надихнути свою команду і зарядити на успішний проект можуть тільки ті люди, які самі впевнені в тому, що роблять. Адекватна самовпевненість значно розширює межі можливостей лідера, в результаті чого він може придбати новий позитивний життєвий досвід.

2. Наступна найважливіша особиста якість лідера – активна життєва позиція. Лідер завжди перебуває в центрі подій, багато спілкується, дізнається про важливі новини одним із перших, а тому реагує на них раніше за інших, а значить – завжди опиняється на крок попереду. Це в результаті приводить його до успіху. Саме це допомагає лідеру вірно й адекватно орієнтуватися в будь-якій ситуації. Завдяки їй він завжди знаходиться практично в гуці будь-яких подій, вміє все дізнаватися безпосередньо з перших вуст, а в результаті цього він добре поінформований про все, що відбувається і має абсолютно чітке власну думку з кожного приводу.

3. До особистісних якостей лідера варто зарахувати моральну готовність до розумного ризику, прийняття ризику та заохочування інших ризикувати та бути сміливими, адже для досягнення мети лідер змушений ризикувати і ризикує досить часто, тому що будь-який рух уперед, зміни на краще завжди пов'язані з ризиком. Але навіть якщо ризиковий крок призводить до негативних

наслідків, лідер ніколи не зупиняється, він аналізує свої помилки, сприймають це як урок і рухається далі (<https://sbm.pnu.edu.ua>). Лідери не бояться прийняти складне і непопулярне рішення, тому що вони впевнені в собі і в своїх силах. Вони знають, що нерішучість вбиває ресурси і можливості.

4. Такі якості як адаптованість або стресостійкість обов'язково мають бути присутніми в якостях лідера, адже на керівників постійно обрушується величезна кількість інформації, вимог та постійні зміни.

5. Ще одна особистісна якість лідера – проявлять адекватну ініціативність. У будь-якому колективі ініціатива завжди належить лідерові, а це значить, що лідер не боїться вийти із зони комфорту і піти на якісь зміни в житті: він не чекає, доки вони спіткають його самі, він першим виявляє ініціативу і йде назустріч змінам.

6. Говорячи про лідерські якості лідера, не можна не згадати про мотиваційну активність (самотивацію). Лідером завжди щось рухає, він знає, заради чого він робить якісь дії, до чого він іде, що він від цього отримає. Він розуміє і усвідомлює, що вся відповідальність за переконання себе зробити що-небудь лежить виключно на ньому. Тому спочатку він намагається навчитися правильно мотивувати себе (<https://virtalent.com>), а пізніше робить самотивацію потрібною і абсолютно регулярно практикою для інших, тому лідер повинен вміти грамотно мотивувати не лише себе, а й команду, де він працює (<https://sbm.pnu.edu.ua>).

7. Особисті якості лідера обов'язково повинні включати і найпростіше: чесність, порядність і надійність. Лідер є в деякому сенсі носієм певних загальноморальних норм певного об'єднання людей, тому його власний світогляд та дії повинні відповідати звичним для нас загальнолюдських і моральними нормами – справедливості, чесності, надійності, визначеною відповідальності та чіткої послідовності у вчинках і діях (<https://ahaslides.com/uk/blog/>).

8. Ще одна важлива особистісна якість лідера – послідовність у своїх діях. Він не просто йде до своєї мети, а завжди має намічений план послідовних дій та керується цим планом. Його дії завжди мають продуманий і послідовний характер, що й допомагає йому досягати успіху.

9. Важливо мати вміння прислухатися до своєї інтуїції. Знати себе, вміти розібратися, що відбувається всередині себе, вміти зрозуміти і в потрібний момент прислухатися до власних емоцій, відчуттів, інтуїції – дійсно важлива якість справжнього лідера. Інтуїція лідерів також змушує їх визначити можливості та способи їх найкращого використання.

10. Лідер повинен мати адекватну самооцінку і бути спокійним, тверезомислячим, впевненим у собі і в своїх силах. Ці важливі якості допомагають йому правильно вести себе в тих чи інших критичних випадках.

11. Бути лідером означає мати справу з людьми і їх почуттями та емоціями (<https://ahaslides.com/uk/blog/>). А це значить, що потрібно володіти емоційним інтелектом, який включає в себе самосвідомість, саморегуляцію, емпатію, мотивацію та соціальні навички. Таким чином, хороші лідери повинні

вміти визначати, керувати, оцінювати та розуміти свої почуття та почуття тих, хто їх оточує.

12. І, звичайно, особисті якості лідера будуть неповними, якщо не додати до них відповідальності. Лідер повинен вміти брати на себе відповідальність за ухвалені рішення, у жодному разі не повинен перекладати її на інших.

Сучасний лідер групи – людина, на якій багато відповідальності і щоб раніше емоційно не вигоріти, важливо мати ще інший набір якостей, що дозволить ефективно вести групу до мети. І ці якості вже характеризують, перш за все, стосунки лідера з колективом та іншими людьми:

1. Лідер завжди усвідомлює і бачить чітку картину кінцевої мети, а значить і перспективи і тому він завжди знає, куди йти (<https://sbm.pnu.edu.ua>). Вони тримають своє бачення мети і перспективи завжди в фокусі. Це здатність бачити перспективу у незвіданій справі, можливість зміни стратегії, вміння “заразити” своїм баченням усіх учасників колективу. Людина, яка веде за собою команду, обов’язково повинен знати напромак, куди він іде, він абсолютно ясно і чітко бачить конкретну мету, до якої він прагне.

2. Серед якостей сучасного лідера визначення та досягнення цілей, мабуть, у трійці першочергових. Цілепокладання – якість, яка корисна всім, не лише лідерам. Це мистецтво маленьких кроків, коли людина визначає необхідний обсяг роботи на кожен день, щоб досягти великої мети.

3. Фундаментальне організаційне якість справжнього лідера - вміння організувати і мотивувати команду на швидке вирішення поставлених завдань та цілей . Воно полягає в умінні грамотно й адекватно розподіляти обов’язки між учасниками команди, а також в здатності правильно мотивувати і в потрібний момент надихати людей на виконання конкретних поставлених завдань і координувати роботу в разі дійсної необхідності. Мотивація інших , правильне розуміння мотивації, надихають та розкривають можливості колективу. Лідери можуть викласти своє бачення цілі та засобів її досягнення, переконуючи інших в цінності своїх ідей. Вони вміють надихати людей працювати для досягнення загальних цілей і устремлінь до таких висот, про які ці люди навіть не думали, що здатні їх досягти. Під впливом лідера члени команди прагнуть підвищити свої професійні та особистісні якості.

4. Лідери завжди проявляють інноваційність і генерувати нові ідеї, які приносять зміни. Без свіжих стратегій, поглядів і нових рішень ви не прийдете до іншого результату. Їхня інноваційність – генерує ідеї й дає можливість кожному члену команди реалізувати свої (<https://blog.yakaboo.ua>). Тому лідери завжди іноватори.

5. Лідер має постійне прагнення до самовдосконалення, чим спонукає колектив до постійного розвитку і дії, щоб пробувати нові підходи і систематизації в роботі .

6. Така якість як вміння зібрати людей і створити команду є найважливішою здатністю, яка згодом визначає його в успішному становленні як лідера. Сильна особистість, як правило, постійно притягує до себе людей своїми думками або ідеями, певними ідеалами, а також силою своєї здатності

переконувати, так і збирається певна група однодумців, яка стає згуртованою командою. Лідери створюють продуктивно діючі групи, які складаються з кращих людей (<https://sbm.pnu.edu.ua>). У команді успішно розвивається дух співробітництва, члени групи легко приходять до консенсусу і вирішення конфліктів (<https://biznesua.com.ua>).

7. В сучасних реаліях потрібно вміти ефективно управляти конфліктною ситуацією. Конфлікти, які не вирішуються, блокують співпрацю та узгодження навколо спільних цілей. Наростають напруга, негативні емоції та поляризація.

8. Вміння швидко орієнтуватися в будь-якій ситуації, навички прийняття рішень і вирішення проблем. Насправді лідер – головний учасник складного процесу, він буквально знаходиться в центрі подій, де взаємодіють і протиборствують різні сили, які дуже часто з об'єктивних причин самотійно контролювати не може. Тому справжній лідер повинен відчувати потенційний розвиток подій, буквально «відчувати ситуацію» і при цьому вміти миттєво орієнтуватися в ній, щоб ухвалене ним рішення було виключно вірним.

Лідери рішучі та прозорі у своїх думках. Вони усвідомлюють наслідки своїх рішень і гарантують, що вони приймаються обережно. Рішуче лідерство також включає в себе навички вирішення проблем і гострий погляд для аналізу різних ситуацій. Вони точно визначають і визначають проблеми. Тоді вони також можуть запропонувати відповідні рішення.

9. Ефективне спілкування, комунікація – якості лідера, адже він ефективний комунікатор і розуміє, що доводиться мати справу з різними людьми і тому має здатність змінювати стиль спілкування відповідно до аудиторії. Тому комунікабельність – одна з найкращих якостей лідера. Ефективне спілкування веде до ефективного лідерства, адже якість і ефективність комунікації мають величезний вплив на продуктивність команди і, як наслідок, успіх (<https://biznesua.com.ua>). І хороші лідерські комунікативні навички є важливими і включають вербальне та невербальне спілкування. Це може бути активне слухання, мова тіла та публічні виступи тощо. Активне слухання дозволяє лідерам будувати довіру та стосунки в довгостроковій перспективі (<https://sbm.pnu.edu.ua>).

Мистецтво спілкування може полягати також в тому, як керівники роблять компліменти, винагороджують або карають підлеглих за виконання завдань.

10. Лідер повинен мати таку якість як уміння делегувати повноваження, які супроводжуються вмінням розпізнавати навички та досвід членів вашої команди та усвідомлено делегувати завдання. Хороший лідер розуміє важливість делегування та ефективно ним користується (<https://ahaslides.com/uk/blog/>). Бути відповідальним лідером не означає, що ви повинні самотійно виконувати кожне завдання. Це сприяє максимізації продуктивності та продуктивності команди.

11. Крім цього великого списку лідерських якостей справжній лідер повинен вміти дякувати і вчасно заохочувати своїх послідовників. Це допоможе йому набагато більше успішно виконувати конкретні функції з організації

процесу управління. Тому однією з найважливіших рис лідера є вдячність. Багато людей визначають вдячність як слабкість, яка заперечує силу; навпаки, це найвпливовіший фактор (<https://ahaslides.com/uk>). Оскільки вони задоволені роботою та менш схильні до того, щоб тривога та виснаження вплинули на їхнє психічне здоров'я, вони намагаються зробити так, щоб це вийшло і для їхніх співробітників. Коли ви працюєте з вдячним керівником, ви працюватимете в приємному та продуктивному робочому місці або в здоровому конкурентному робочому середовищі.

Висновки. Аналізуючи якості притаманні лідерів, можна зробити певні висновки, що кожна людина має той чи інший набір лідерських якостей і якщо поставити собі за мету бути справжнім лідером, то пора починати розвиватися в цьому напрямку. спостерігати, вчитися та зосереджуватися на розвитку своїх навичок.

Справжні лідерські риси можна спробувати у собі виховати, адже не дарма поширена думка, що лідерами стають, а не народжуються. Навичкам лідерства можна вчитися і розвивати через тренінги, курси, наставництво та самостійну роботу над собою.

Бути лідером – значить мати терпінням, додати дисципліни, бути проактивним, брати на себе відповідальність, слухати і приймати критику, не боятися нового, думати про інших, будучи цілеспрямованою, не забувати допомагати й іншим щодня знаходити рішення проблем, виконувати всі свої обіцянки, показувати приклад у всьому, бути по-справжньому зацікавленим в своїх послідовників.

Література:

<https://sbm.pnu.edu.ua/2017/11/27/zagolovok-statti-sertyfikatna-programa-mini-mba/>

<https://ahaslides.com/uk/blog/qualities-of-a-good-leader/>

<https://virtalent.com/blog/staying-motivated/>

<https://blog.yakaboo.ua/10-yakostey-spravzhnogo-lidera-ta-knizhki-yaki-dopomozhut-yih-vihovati-v-sobi/>

<https://biznesua.com.ua/yak-stati-liderom-10-yakostey-lidera/>

<https://zap.dcz.gov.ua/publikaciya/yak-staty-liderom-yak-rozvynuty-v-sobi-liderski-yakosti>

Відомості про автора:

Останкова Олена Іванівна –

викладач кафедри педагогіки та психології

<https://orcid.org/0009-0009-0090-8055>

E-mail: olena.ostankova@ukr.net

Харківська державна академія фізичної культури

Надійшла до редакції 10.01.2024 р.